ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)
της 20ής Ιανουαρίου 2005 *

Στην υπόθεση C-27/02,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως βάσει του Πρωτοκόλλου της 3ης Ιουνίου 1971 που αφορά την ερμηνεία από το Δικαστήριο της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που έχει υποβληθεί από το Oberlandesgericht Innsbruck (Αυστρία), με απόφαση της 14ης Ιανουαρίου 2002, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 31 Ιανουαρίου 2002, στο πλαίσιο της δίκης

Petra Engler

κατά

Janus Versand GmbH,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους C. W. A. Timmermans, πρόεδρο τμήματος, C. Gulmann και R. Schintgen (εισηγητή), δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: F. G. Jacobs
γραμματέας: M.-F. Contet, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 26ης Μαΐου 2004,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η P. Engler, εκπροσωπούμενη από τους K.-H. Plankel και S. Ganahl, Rechtsanwälte,

— η Janus Versand GmbH, εκπροσωπούμενη από τον A. Matt, Rechtsanwalt,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την C. Pesendorfer, επικουρούμενη από τον A. Klauser, Rechtsanwalt,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την A.-M. Rouchaud και τον W. Bogensberger,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Ιουλίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία των άρθρων 5, σημεία 1 και 3, καθώς και 13, πρώτο εδάφιο, σημείο 3, της Συμβάσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 24), με τη Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982 για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 1), με τη Σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1989, L 285, σ. 1) και με τη Σύμβαση της 29ης Νοεμβρίου 1996 για την προσχώρηση της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας (ΕΕ 1997, C 15, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της P. Engler, αυστριακής υπηκόου, κατοίκου Lustenau (Αυστρία), και της γερμανικού δικαίου εταιρίας πωλήσεων δι' αλληλογραφίας Janus Versand GmbH (στο εξής: Janus Versand), με έδρα το Langenfeld (Γερμανία), στο πλαίσιο αγωγής με αντικείμενο να υποχρεωθεί η τελευταία να παράσχει στην πρώτη κέρδος εφόσον στην επιστολή που η εν λόγω εταιρία είχε προσωπικώς απευθύνει στην P. Engler της είχε δώσει την εντύπωση ότι της είχε χορηγηθεί δώρο.

Το νομικό πλαίσιο

Η Σύμβαση των Βρυξελλών

3 Οι θεσπισμένοι με τη Σύμβαση των Βρυξελλών κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας περιλαμβάνονται στον τίτλο ΙΙ αυτής, ο οποίος αποτελείται από τα άρθρα 2 έως 24.

4 Το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, το οποίο αποτελεί μέρος του τίτλου ΙΙ, τμήμα 1 που επιγράφεται «Γενικές διατάξεις», θεσπίζει κανόνα αρχής που έχει ως εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων της παρούσας συμβάσεως, τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους ενάγονται ενώπιον των δικαστηρίων του κράτους αυτού, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά τους.»

5 Το άρθρο 3, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, που περιλαμβάνεται στο ίδιο τμήμα, ορίζει:

«Τα πρόσωπα που έχουν την κατοικία τους στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους μπορούν να εναχθούν ενώπιον των δικαστηρίων άλλου συμβαλλόμενου κράτους μόνο σύμφωνα με τους κανόνες που περιλαμβάνονται στα τμήματα 2 έως 6 του παρόντος τίτλου.»

6 Στα άρθρα 5 έως 18 της Συμβάσεως των Βρυξελλών, που αποτελούν τα τμήματα 2 έως 6 του τίτλου ΙΙ αυτής, προβλέπονται κανόνες ειδικής, αναγκαστικής ή αποκλειστικής, διεθνούς δικαιοδοσίας.

7 Έτσι, κατά το άρθρο 5, το οποίο περιλαμβάνεται στο τμήμα 2 «Ειδικές βάσεις διεθνούς δικαιοδοσίας», του τίτλου ΙΙ της Συμβάσεως των Βρυξελλών:

«Πρόσωπο που έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους μπορεί να εναχθεί σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος:

1) ως προς διαφορές εκ συμβάσεως, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου που εκπληρώθηκε ή οφείλει να εκπληρωθεί η παροχή· [...]

[...]

3) ως προς ενοχές εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας, ενώπιον του δικαστηρίου του τόπου όπου συνέβη το ζημιογόνο γεγονός·

[...]»

8 Υπό τον ίδιο τίτλο ΙΙ της Συμβάσεως των Βρυξελλών, τα άρθρα 13 και 14 αυτής αποτελούν το τμήμα 4 που επιγράφεται «Διεθνής δικαιοδοσία σε συμβάσεις καταναλωτών».

9 Το άρθρο 13 της Συμβάσεως των Βρυξελλών έχει ως εξής:

«Σε συμβάσεις που ο σκοπός τους μπορεί να θεωρηθεί ξένος προς την επαγγελματική δραστηριότητα αυτού που τις καταρτίζει και που αποκαλείται στη συνέχεια "καταναλωτής", η διεθνής δικαιοδοσία καθορίζεται από τις διατάξεις του παρόντος τμήματος, με την επιφύλαξη του άρθρου 4 και του άρθρου 5, σημείο 5:

1) όταν πρόκειται για πώληση ενσωμάτων κινητών με τμηματική καταβολή του τιμήματος, ή

2) όταν πρόκειται για δάνειο με σταδιακή εξόφληση ή για άλλη πιστωτική συναλλαγή συνδεομένη με τη χρηματοδότηση αγοράς ενσωμάτων κινητών, ή

3) για κάθε άλλη σύμβαση που έχει ως αντικείμενο παροχή υπηρεσιών ή προμήθεια ενσωμάτων κινητών αν:

α) πριν από την κατάρτιση της συμβάσεως, έγινε στο κράτος της κατοικίας του καταναλωτή ειδική προσφορά ή διαφήμιση,

και

β) ο καταναλωτής ολοκλήρωσε στο κράτος αυτό τις απαραίτητες για την κατάρτιση της συμβάσεως πράξεις.

Όταν ο αντισυμβαλλόμενος του καταναλωτή δεν έχει κατοικία στο έδαφος συμβαλλόμενου κράτους, αλλά διαθέτει υποκατάστημα, πρακτορείο ή εγκατάσταση σε συμβαλλόμενο κράτος, θεωρείται, ως προς τις διαφορές τις σχετικές με την εκμετάλλευσή τους, ότι έχει την κατοικία του στο έδαφος του κράτους αυτού.

Το παρόν τμήμα δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις μεταφοράς.»

10 Κατά το άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών:

«Η αγωγή καταναλωτή κατά του αντισυμβαλλόμενου μπορεί να ασκηθεί είτε ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο αντισυμβαλλόμενος, είτε ενώπιον των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου κράτους στο έδαφος του οποίου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής.»

11 Παρέκκλιση από αυτόν τον κανόνα περί διεθνούς δικαιοδοσίας επιτρέπεται μόνον υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως των όρων του άρθρου 15 της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

Οι ασκούσες επιρροή εθνικές διατάξεις

12 Το άρθρο 5j του αυστριακού νόμου περί προστασίας των καταναλωτών (BGBl. I, 1979, σ. 140) έχει ως εξής:

«Οι επιχειρήσεις που απευθύνουν σε συγκεκριμένο καταναλωτή υποσχέσεις περί προσφοράς δώρων ή άλλα παρόμοια μηνύματα που είναι διατυπωμένα κατά τρόπο που να τον κάνουν να πιστεύσει ότι έχει κερδίσει συγκεκριμένο δώρο οφείλουν να του χορηγήσουν το δώρο αυτό· το εν λόγω δώρο μπορεί επίσης να απαιτηθεί και δικαστικώς.»

13 Η διάταξη αυτή προστέθηκε στον νόμο περί προστασίας των καταναλωτών με το άρθρο 4 του αυστριακού νόμου για τις εξ αποστάσεως συναπτόμενες συμβάσεις (BGBl. I, 1999, σ. 185), επ' ευκαιρία της μεταφοράς στο αυστριακό δίκαιο της οδηγίας 97/7/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 1997, για την προστασία των καταναλωτών κατά τις εξ αποστάσεως συναπτόμενες συμβάσεις (ΕΕ L 144, σ. 19).

14 Η εν λόγω διάταξη τέθηκε σε ισχύ την 1η Οκτωβρίου 1999.

15 Το Oberlandesgericht Innsbruck διευκρινίζει, στην απόφαση περί παραπομπής, ότι στόχος του εν λόγω άρθρου 5j είναι η παροχή στον καταναλωτή δικαιώματος ασκήσεως αγωγής προκειμένου να επιδιώξει δικαστικώς την εκτέλεση «υποσχέσεως κέρδους» όταν ο τελευταίος έχει παραπλανηθεί λόγω του γεγονότος ότι ένας επαγγελματίας ήλθε σε επαφή μαζί του προσωπικώς, δημιουργώντας του την εντύπωση ότι είχε κερδίσει δώρο, και τούτο μολονότι ο πραγματικός σκοπός της σχετικής ενέργειας, που συνίσταται στο να τον ωθήσει στην παραγγελία προϊόντων, αναγράφεται με ψιλά γράμματα ή σε μέρος ελάχιστα ορατό της σχετικής επιστολής και με δυσχερώς κατανοήσιμη διατύπωση.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

16 Από τη δικογραφία της υποθέσεως της κύριας δίκης προκύπτει ότι, στις αρχές του 2001, η P. Engler έλαβε από την Janus Versand, που ασκεί δραστηριότητες πωλήσεως εμπορευμάτων δι' αλληλογραφίας, επιστολή που η τελευταία της είχε αποστείλει προσωπικώς στην κατοικία της. Η επιστολή αυτή περιελάμβανε, αφενός, ένα «κουπόνι καταβολής», η μορφή και το περιεχόμενο του οποίου έκαναν τον αποδέκτη να πιστεύσει ότι είχε κερδίσει, στο «πλαίσιο κληρώσεως χρηματικών λαχνών» οργανωθείσας από την εν λόγω εταιρία, δώρο 455 000 αυστριακών σελινίων (ATS) και, αφετέρου, κατάλογο των προϊόντων που διατίθενταν από την τελευταία —η οποία, προφανώς, στο πλαίσιο των σχέσεών της με τους πελάτες της, εμφανιζόταν επίσης υπό την επωνυμία «Handelskontor Janus GmbH»–, ληφθέντος υπόψη ότι ο κατάλογος αυτός συνοδευόταν από έντυπο «αιτήσεως για δοκιμή χωρίς δέσμευση». Στο αποσταλέν στην P. Engler διαφημιστικό φυλλάδιο η Janus Versand ανέφερε ότι ήταν επίσης δυνατή η επαφή μαζί της μέσω internet στην ακόλουθη διεύθυνση: www.janus-versand.com.

17 Επί του «κουπονιού καταβολής» αναγράφεται η λέξη «επιβεβαίωση» καθώς και, με χονδρά γράμματα, ο κερδίζων αριθμός. Το όνομα και η διεύθυνση του αποδέκτη και δικαιούχου του κουπονιού αυτού ήσαν αυτά της P. Engler, ενώ όλα αυτά συνοδεύονταν από τη μνεία «προσωπικό — μη διαπραγματεύσιμο». Αυτό το «κουπόνι καταβολής» αναφέρει, επίσης, με χονδρά γράμματα, το ποσό του κέρδους με αριθμητικά στοιχεία (455 000 ATS) και, κάτω από αυτό, το ίδιο αυτό ποσό ολογράφως καθώς και βεβαίωση, υπογεγραμμένη από κάποιον Ulrich Mändercke, επιβεβαιώνουσα ότι «το ποσό του αναφερομένου δώρου είναι σωστό και σύμφωνο με το έγγραφο που έχουμε στην κατοχή μας», ενώ την υπογραφή αυτή συνόδευε η μνεία «γραφείο διπλωματούχων και ορκωτών εμπειρογνωμόνων». Εξάλλου, η P. Engler κλήθηκε να κολλήσει στο «κουπόνι καταβολής» και στο προς τούτο προβλεπόμενο σημείο το «επίσημο σήμα του γραφείου» που ήταν συνημμένο στην επιστολή και να επιστρέψει στην Janus Versand το έντυπο της «αιτήσεως για δοκιμή χωρίς δέσμευση». Στο «κουπόνι καταβολής» περιλαμβάνονται επίσης ένα κενό διάστημα προοριζόμενο για την αναγραφή της ημερομηνίας και της υπογραφής, η ένδειξη «προς συμπλήρωση» και παραπομπή, με μικρούς χαρακτήρες, στους όρους συμμετοχής και παραδόσεως του προβαλλομένου ως κερδισμένου λαχνού. Επί αυτού του «κουπονιού καταβολής» η P. Engler όφειλε να αναφέρει ότι είχε αναγνώσει και αποδεχθεί τους εν λόγω όρους. Τέλος, με το ίδιο κουπόνι παροτρύνεται ο αποδέκτης να επιστρέψει «αυθημερόν» το έγγραφο αυτό δεόντως συμπληρωμένο προκειμένου να καταστεί δυνατό να δοθεί συνέχεια σ' αυτό, ληφθέντος υπόψη ότι για τον σκοπό αυτό ήταν συνημμένος σχετικός φάκελος.

18 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η P. Engler επέστρεψε, όπως η Janus Versand της είχε ζητήσει, αυτό το «κουπόνι καταβολής» στην εν λόγω εταιρία, θεωρώντας ότι αυτό αρκούσε για να πετύχει το υπεσχημένο κέρδος των 455 000 ATS.

19 Σε μια πρώτη φάση, η Janus Versand δεν αντέδρασε ενώ, στη συνέχεια, αρνήθηκε να καταβάλει στην P. Engler το εν λόγω ποσό.

20 Κατόπιν τούτου, η τελευταία άσκησε ενώπιον των αυστριακών δικαστηρίων, κατά της Janus Versand, αγωγή στηριζόμενη, κυρίως, στο άρθρο 5j του νόμου περί προστασίας των καταναλωτών, ζητώντας να υποχρεωθεί η εν λόγω εταιρία να της καταβάλει το ποσό των 455 000 ATS, προσαυξημένο με τα σχετικά έξοδα. Κατά την P. Engler, η αξίωσή της είναι συμβατικής φύσεως, δεδομένου ότι η Janus Versand την ώθησε, με την υπόσχεσή της περί παροχής κέρδους, να συνάψει με την εταιρία αυτή σύμβαση πωλήσεως κινητών πραγμάτων. Όμως, μια τέτοια αξίωση ερείδεται και σε άλλους λόγους, ειδικότερα στην αθέτηση προσυμβατικών υποχρεώσεων. Επικουρικώς, η ενάγουσα της κύριας δίκης θεωρεί ότι η αξίωσή της στηρίζεται επίσης σε ενοχή εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας.

21 Η Janus Versand αμφισβήτησε τη διεθνή δικαιοδοσία των αυστριακών δικαστηρίων για την εκδίκαση της εν λόγω αγωγής, υπογραμμίζοντας, κατ' αρχάς, ότι η επιστολή επί της οποίας η τελευταία ερείδεται δεν προερχόταν από την ίδια, αλλά από την Handelskontor Janus GmbH, εταιρία που αποτελούσε διαφορετική νομική οντότητα, και, στη συνέχεια, ότι δεν είχε υποσχεθεί κανένα δώρο στην P. Engler και, τέλος, ότι δεν υφίσταντο συμβατικές σχέσεις μεταξύ αυτής και της τελευταίας.

22 Στις 2 Οκτωβρίου 2001 το Landesgericht Feldkirch (Αυστρία) απέρριψε, λόγω αναρμοδιότητας, την αγωγή της P. Engler, δεδομένου ότι η τελευταία δεν μπόρεσε, σύμφωνα με το εν λόγω δικαστήριο, να αποδείξει τη σχέση που υφίστατο μεταξύ της Janus Versand και του συντάκτη της επιστολής με την υπόσχεση περί παροχής κέρδους, δηλαδή την «Handelskontor Janus GmbH, Postfach 1670, Abt. 3 Z 4, D–88106 Lindau».

23 Κατά της αποφάσεως αυτής η P. Engler άσκησε έφεση ενώπιον του Oberlandesgericht Innsbruck.

24 Το εν λόγω δικαστήριο εκτιμά ότι, για την επίλυση του ζητήματος της διεθνούς δικαιοδοσίας, είναι ανάγκη να ληφθεί υπόψη η Σύμβαση των Βρυξελλών. Συναφώς, έχει σημασία να προσδιοριστεί αν η ασκηθείσα από την P. Engler αγωγή πρέπει να θεωρηθεί ως στηριζόμενη σε εκ συμβάσεως δικαίωμα, κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, ή αν μια τέτοια αγωγή ερείδεται σε αδικοπραξία ή οιονεί αδικοπραξία, κατά την έννοια του σημείου 3 του εν λόγω άρθρου, ή, ακόμη, αν η εν λόγω αγωγή εμπίπτει στο άρθρο 13, πρώτο εδάφιο, σημείο 3, της Συμβάσεως αυτής.

25 Το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι παρόμοιο ερώτημα είχε ήδη υποβληθεί στο Δικαστήριο από το Oberster Gerichtshof (Αυστρία), στο πλαίσιο της υποθέσεως επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 11ης Ιουλίου 2002, C-96/00, Gabriel (Συλλογή 2002, σ. I-6367), απόφαση που εκδόθηκε ύστερα από την υποβολή του παρόντος προδικαστικού ερωτήματος, της οποίας όμως τα πραγματικά περιστατικά διαφέρουν από αυτά της υπό κρίση υποθέσεως. Πράγματι, στο πλαίσιο της υποθέσεως Gabriel, η εναγόμενη επιχείρηση είχε εξαρτήσει τη συμμετοχή στην κλήρωση —και κατά συνέπεια την καταβολή του προβαλλομένου ως κερδισμένου δώρου— από παραγγελία που έπρεπε προηγουμένως να γίνει από τον καταναλωτή, ενώ, όσον αφορά την υποβληθείσα στην κρίση του αιτούντος δικαστηρίου υπόθεση,

η παροχή του κέρδους δεν εξαρτάται από την εκ μέρους του καταναλωτή παραγγελία εμπορευμάτων ούτε από την εκ μέρους της Janus Versand παράδοση αυτών. Προς τούτο, αρκούσε η αποστολή του «κουπονιού καταβολής».

26 Παρ' όλ' αυτά, ταυτόχρονα με το σχετικό με το προβαλλόμενο κέρδος μήνυμα, ο καταναλωτής είχε λάβει κατάλογο των πωλουμένων από την Janus Versand προϊόντων καθώς και έντυπο «αιτήσεως για δοκιμή χωρίς δέσμευση», που προδήλως σκοπούσε στο να ωθηθεί ο αποδέκτης να συνάψει σύμβαση αγοράς παρεχομένων από την εταιρία αυτή κινητών. Εξ αυτού, το αιτούν δικαστήριο συνάγει ότι, ενώ στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η προπαρατεθείσα απόφαση Gabriel είχε συναφθεί σύμβαση πωλήσεως κινητών, αντιθέτως, εν προκειμένω, ανεξαρτήτως της υποσχέσεως δώρου που θα μπορούσε, ενδεχομένως, να εκτιμηθεί μεμονωμένως, μεταξύ των διαδίκων υφίσταντο μόνον προσυμβατικές σχέσεις.

27 Κρίνοντας ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, η επίλυση της ενώπιον αυτού διαφοράς εξαρτάται από την ερμηνεία της Συμβάσεως των Βρυξελλών, το Oberlandesgericht Innsbruck αποφάσισε να αναστείλει τη σχετική διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Αποτελεί, ενόψει της Συμβάσεως των Βρυξελλών [...], το δικαίωμα που παρέχεται στους καταναλωτές με το άρθρο 5j του αυστριακού νόμου περί προστασίας των καταναλωτών [...], όπως αυτός τροποποιήθηκε με το άρθρο 1, παράγραφος 2, του αυστριακού νόμου για τις εξ αποστάσεως συναπτόμενες συμβάσεις [...], να απαιτήσουν δικαστικώς από μια επιχείρηση την παράδοση του δώρου που φαίνεται να έχουν κερδίσει στην περίπτωση που η εν λόγω επιχείρηση απευθύνει (ή απηύθυνε) προσωπικώς υποσχέσεις περί προσφοράς δώρου ή άλλα παρόμοια μηνύματα που δίδουν (ή έδωσαν), λόγω της μορφής τους, την εντύπωση ότι ο καταναλωτής κέρδισε συγκεκριμένο δώρο,

α) αξίωση εκ συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 13, [πρώτο εδάφιο,] σημείο 3,

ή

β) αξίωση εκ συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1,

ή

γ) αξίωση εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3,

στην περίπτωση κατά την οποία ένας κανονικώς ενημερωμένος καταναλωτής μπορούσε δικαιολογημένα να θεωρήσει, ενόψει του αποσταλέντος σε αυτόν έντυπου υλικού, ότι του αρκούσε να απαιτήσει το ποσό που προοριζόταν γι' αυτόν επιστρέφοντας το συνημμένο κουπόνι καταβολής, και ότι, έτσι, η χορήγηση του δώρου δεν εξηρτάτο ούτε από τη σύναψη παραγγελίας ούτε από παράδοση προϊόντων εκ μέρους της επιχειρήσεως που είχε υποσχεθεί το δώρο, αλλά κατά την οποία, ταυτόχρονα, ο καταναλωτής λαμβάνει, μαζί με την προβαλλόμενη υπόσχεση δώρου, κατάλογο προϊόντων της ίδιας επιχειρήσεως συνοδευόμενο από έντυπο αιτήσεως για δοκιμή χωρίς δέσμευση;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

28 Λαμβανομένου υπόψη του πραγματικού πλαισίου της υποθέσεως της κύριας δίκης, πρέπει να θεωρηθεί ότι με το υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα το αιτούν δικαστήριο ζητεί κατ' ουσία να μάθει αν οι θεσπισμένοι με τη Σύμβαση των

Βρυξελλών κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να ερμηνευθούν υπό την έννοια ότι η αγωγή με την οποία ένας καταναλωτής ζητεί να υποχρεωθεί, κατ' εφαρμογήν της νομοθεσίας του συμβαλλομένου κράτους στο έδαφος του οποίου έχει αυτός την κατοικία του, μια εταιρία πωλήσεων δι' αλληλογραφίας, που είναι εγκατεστημένη σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, στη χορήγηση δώρου που έχει προφανώς κερδηθεί από αυτόν στηρίζεται σε αξίωση εκ συμβάσεως, κατά την έννοια των άρθρων 5, σημείο 1, ή 13, πρώτο εδάφιο, σημείο 3, της Συμβάσεως αυτής ή σε αξίωση εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 3 της εν λόγω Συμβάσεως, όταν η εταιρία αυτή είχε απευθύνει στον καταναλωτή αυτόν προσωπικώς επιστολή δυνάμενη να του δημιουργήσει την εντύπωση ότι θα του χορηγούνταν δώρο ευθύς ως αυτός ζητούσε τη χορήγησή του επιστρέφοντας το συνημμένο στην εν λόγω επιστολή «κουπόνι καταβολής» και ότι στην εν λόγω επιστολή περιλαμβανόταν, επιπλέον, διαφημιστικός κατάλογος προϊόντων της ίδιας εταιρίας συνοδευόμενος από έντυπο «αιτήσεως για δοκιμή χωρίς δέσμευση», χωρίς η χορήγηση του εν λόγω δώρου να εξαρτάται από την παραγγελία εμπορευμάτων και εφόσον, στην πραγματικότητα, ο καταναλωτής δεν προέβαινε σε τέτοια παραγγελία.

29 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο κατ' αυτόν τον τρόπο διατυπωθέν προδικαστικό ερώτημα, πρέπει να υπομνησθεί, κατ' αρχάς, ότι, κατά πάγια νομολογία, η καλυπτόμενη από το άρθρο 5, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών έννοια της ενοχής εξ αδικοπραξίας ή οιονεί αδικοπραξίας περιλαμβάνει κάθε αξίωση με την οποία επιδιώκεται η αναγνώριση της ευθύνης του εναγομένου και η οποία δεν στηρίζεται σε σύμβαση, κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, της ίδιας Συμβάσεως (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 27ης Σεπτεμβρίου 1988, 189/87, Καλφέλης, Συλλογή 1988, σ. 5565, σκέψη 17· της 26ης Μαρτίου 1992, C-261/90, Reichert και Kockler, Συλλογή 1992, σ. I-2149, σκέψη 16· της 27ης Οκτωβρίου 1998, C-51/97, Réunion européenne κ.λπ., Συλλογή 1998, σ. I-6511, σκέψη 22, Gabriel, προαναφερθείσα, σκέψη 33, και της 1ης Οκτωβρίου 2002, C-167/00, Henkel, Συλλογή 2002, σ. I-8111, σκέψη 36).

30 Επομένως, έχει σημασία να εξεταστεί, σε μια πρώτη φάση, το ζήτημα αν μια αγωγή όπως αυτή της κύριας δίκης στηρίζεται στην ύπαρξη συμβάσεως.

31 Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών αφορά, γενικώς, διαφορές εκ συμβάσεως, ενώ το άρθρο 13 της εν λόγω Συμβάσεως αναφέρεται, ειδικότερα, σε διαφόρους τύπους συμβάσεων που έχουν συναφθεί από καταναλωτή.

32 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι το άρθρο 13 της Συμβάσεως των Βρυξελλών αποτελεί, σε σχέση με το άρθρο 5, σημείο 1, αυτής, lex specialis, πρέπει προηγουμένως να καθοριστεί αν μια αγωγή που παρουσιάζει τα χαρακτηριστικά που έχουν περιγραφεί στο προδικαστικό ερώτημα, όπως αυτό έχει αναδιατυπωθεί στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως, μπορεί να εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της πρώτης από τις δύο αυτές διατάξεις.

33 Όπως το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει, οι χρησιμοποιούμενες στη Σύμβαση των Βρυξελλών έννοιες —και ιδίως αυτές που περιλαμβάνονται στα άρθρα 5, σημεία 1 και 3, και 13 αυτής— πρέπει να ερμηνεύονται αυτοτελώς, σε αναφορά κυρίως με το σύστημα και τους σκοπούς της εν λόγω Συμβάσεως, και τούτο για τη διασφάλιση της ομοιόμορφης εφαρμογής αυτής σε όλα τα συμβαλλόμενα κράτη (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 21ης Ιουνίου 1978, 150/77, Bertrand, Συλλογή τόμος 1978, σ. 441, σκέψεις 14 έως 16· της 19ης Ιανουαρίου 1993, C-89/91, Shearson Lehman Hutton, Συλλογή 1993, σ. I-139, σκέψη 13· της 3ης Ιουλίου 1997, C-269/95, Benincasa, Συλλογή 1997, σ. I-3767, σκέψη 12· της 27ης Απριλίου 1999, C-99/96, Mietz, Συλλογή 1999, σ. I-2277, σκέψη 26, και Gabriel, προαναφερθείσα, σκέψη 37).

34 Προκειμένου, ειδικότερα, περί του άρθρου 13, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, το Δικαστήριο έχει κρίνει, στηριζόμενο στα εκτιθέμενα στην προηγούμενη σκέψη κριτήρια, ότι το σημείο 3 της διατάξεως αυτής εφαρμόζεται μόνον εφόσον, πρώτον, ο ενάγων έχει την ιδιότητα του ιδιώτη τελικού καταναλωτή, που δεν εμπλέκεται σε εμπορικές ή επαγγελματικές δραστηριότητες, δεύτερον, η αγωγή έχει σχέση με συναφθείσα μεταξύ αυτού του καταναλωτή και του επαγγελματία πωλητή σύμβαση που έχει ως αντικείμενο την προμήθεια ενσωμάτων κινητών ή την παροχή υπηρεσιών και η οποία έχει δημιουργήσει αμοιβαίες υποχρεώσεις και αλληλοεξαρτήσεις μεταξύ των δύο συμβαλλομένων μερών και,

τρίτον, συντρέχουν οι δύο ειδικές προϋποθέσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 13, πρώτο εδάφιο, σημείο 3, στοιχεία α' και β' (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση Gabriel, σκέψεις 28 έως 40 και 47 έως 51).

35 Όμως, διαπιστώνεται ότι οι προϋποθέσεις αυτές δεν συντρέχουν όλες σε μία υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης.

36 Συγκεκριμένα, μολονότι είναι αναμφισβήτητο ότι, σε μια τέτοια κατάσταση, ο ενάγων της κύριας δίκης έχει σαφώς την ιδιότητα του καταναλωτή, που καλύπτεται από το άρθρο 13, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, και ότι ο πωλητής απευθύνθηκε στον καταναλωτή σύμφωνα με τον τύπο που προβλέπεται στο σημείο 3, στοιχείο α', της διατάξεως αυτής, αποστέλλοντάς του, προσωπικώς, μια περιλαμβάνουσα υπόσχεση περί χορηγήσεως δώρου επιστολή στην οποία ήταν συνημμένος κατάλογος συνοδευόμενος από κουπόνι παραγγελίας με το οποίο προτάθηκε η πώληση των ενσωμάτων κινητών του εντός του συμβαλλομένου κράτους όπου έχει την κατοικία του ο καταναλωτής με σκοπό να ωθηθεί να δώσει συνέχεια στην επιδίωξη του επαγγελματία, εξίσου αληθές είναι ότι, εν προκειμένω, στο διάβημα του τελευταίου δεν ακολούθησε σύναψη συμβάσεως μεταξύ του καταναλωτή και του επαγγελματία πωλητή σχετικά με κάποιο από τα μνημονευόμενα στην εν λόγω διάταξη ειδικά αντικείμενα, συμβάσεως στο πλαίσιο της οποίας τα μέρη θα είχαν αναλάβει αμοιβαίες υποχρεώσεις.

37 Έτσι, δεν αμφισβητείται ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η χορήγηση του προβαλλομένου από τον καταναλωτή ως κερδισμένου δώρου δεν εξαρτιόταν από την προϋπόθεση ότι ο τελευταίος θα παρήγγελλε τα προσφερόμενα από την Janus Versand εμπορεύματα και, στην πραγματικότητα, δεν δόθηκε από την P. Engler καμιά παραγγελία. Εξάλλου, από τη δικογραφία ουδόλως προκύπτει ότι η τελευταία, αξιώνοντας την παροχή του «κέρδους», ανελάμβανε οποιαδήποτε έναντι της εν λόγω εταιρίας υποχρέωση, ακόμα και όσον αφορά τα έξοδα για την παροχή του κέρδους.

38 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν είναι δυνατό μια αγωγή, όπως η ασκηθείσα από την P. Engler στην υπόθεση της κύριας δίκης, να μπορεί να θεωρηθεί ως στηριζόμενη σε σύμβαση κατά την έννοια του άρθρου 13, πρώτο εδάφιο, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

39 Αντίθετα προς ό,τι ισχυρίζονται η P. Engler και η Αυστριακή Κυβέρνηση, η διαπίστωση αυτή δεν κλονίζεται ούτε από τον σκοπό που αποτελεί το θεμέλιο της εν λόγω διατάξεως, δηλαδή τη διασφάλιση της κατάλληλης προστασίας του καταναλωτή, ως του θεωρούμενου ως αδύναμου μέρους, ούτε από το γεγονός ότι, εν προκειμένω, η επιστολή που η Janus Versand είχε απευθύνει στον καταναλωτή προσωπικώς συνοδευόταν από έντυπο με τον τίτλο «Αίτηση για δοκιμή χωρίς δέσμευση», που προδήλως σκοπούσε στο να τον ωθήσει να δώσει παραγγελία για πωλούμενα από την εταιρία αυτή εμπορεύματα.

40 Πράγματι, όπως προκύπτει από το ίδιο του το γράμμα, το εν λόγω άρθρο 13 αφορά, χωρίς αμφισημία, τη «σύμβαση» που έχει συναφθεί από καταναλωτή και «έχει ως αντικείμενο παροχή υπηρεσιών ή προμήθεια ενσωμάτων κινητών».

41 Η ερμηνεία που προκύπτει από τις σκέψεις 36 έως 38 της παρούσας αποφάσεως ενισχύεται από τη θέση που οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας, όσον αφορά συμβάσεις καταναλωτών που περιλαμβάνονται στον τίτλο II, τμήμα 4, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, καταλαμβάνουν στο προβλεπόμενο από την τελευταία σύστημα.

42 Πράγματι, τα άρθρα 13 έως 15 της εν λόγω Συμβάσεως αποτελούν παρέκκλιση από τη γενική αρχή του άρθρου 2, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως αυτής, που παρέχει

διεθνή δικαιοδοσία στα δικαστήρια του συμβαλλομένου κράτους στο έδαφος του οποίου ο εναγόμενος έχει την κατοικία του.

43 Επομένως, κατά πάγια νομολογία, οι ειδικοί κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται στα άρθρα 13 έως 15 της Συμβάσεως των Βρυξελλών πρέπει να ερμηνεύονται στενώς, χωρίς να μπορούν να καλύπτουν περιπτώσεις πέραν αυτών που ρητώς μνημονεύονται στην εν λόγω Σύμβαση (βλ., μεταξύ άλλων, τις προπαρατεθείσες αποφάσεις Bertrand, σκέψη 17· Shearson Lehman Hutton, σκέψεις 14 έως 16· Benincasa, σκέψη 13, και Mietz, σκέψη 27).

44 Κατά συνέπεια, δεδομένου ότι η εφαρμογή του άρθρου 13, πρώτο εδάφιο, σημείο 3, της Συμβάσεως των Βρυξελλών αποκλείεται επί υποθέσεως που εμφανίζει τα χαρακτηριστικά που μνημονεύονται στο προδικαστικό ερώτημα, όπως αυτό έχει αναδιατυπωθεί στη σκέψη 28 της παρούσας αποφάσεως, έχει σημασία να εξεταστεί το ζήτημα αν αγωγή όπως αυτή της κύριας δίκης είναι δυνατόν να θεωρηθεί ως στηριζόμενη σε διαφορά εκ συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, της Συμβάσεως αυτής.

45 Συναφώς, επιβάλλεται, ευθύς εξαρχής, η διαπίστωση ότι, όπως προκύπτει από το ίδιο του το γράμμα, το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών δεν απαιτεί τη σύναψη συμβάσεως (βλ., κατά την έννοια αυτή, απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2002, C-334/00, Tacconi, Συλλογή 2002, σ. I-7357, σκέψη 22).

46 Πρέπει επίσης να υπομνηστεί ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η διεθνής δικαιοδοσία για την εκδίκαση διαφορών σχετικών με την ύπαρξη συμβατικής υποχρεώσεως πρέπει να καθορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών και ότι, έτσι, η διάταξη αυτή εφαρμόζεται ακόμα και αν αμφισβητείται μεταξύ των διαδίκων η κατάρτιση της αποτελούσας τη βάση της αγωγής συμβάσεως (βλ. την απόφαση της 4ης Μαρτίου 1982, 38/81, Effer, Συλλογή 1982, σ. 825, σκέψεις 7 και 8).

47 Εξάλλου, από τη νομολογία προκύπτει ότι οι υποχρεώσεις που απορρέουν από τον σύνδεσμο που υφίσταται μεταξύ μιας ενώσεως και των μελών της πρέπει να θεωρούνται ως διαφορές εκ συμβάσεως κατά την έννοια του ίδιου άρθρου 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, και τούτο για τον λόγο ότι η εγγραφή σε ένωση ιδιωτικού δικαίου δημιουργεί μεταξύ των μελών στενούς δεσμούς του ίδιου τύπου με αυτούς που δημιουργούνται μεταξύ των συμβαλλομένων μερών μιας συμβάσεως (βλ. την απόφαση της 22ας Μαρτίου 1983, 34/82, Peters, Συλλογή 1983, σ. 987, σκέψεις 13 και 15).

48 Από τα ανωτέρω απορρέει ότι, όπως και ο γενικός εισαγγελέας επισήμανε στο σημείο 38 των προτάσεών του, η έννοια «διαφορές εκ συμβάσεως» του άρθρου 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών δεν ερμηνεύεται στενώς από το Δικαστήριο.

49 Επομένως, η διαπίστωση που έχει γίνει στις σκέψεις 38 και 44 της παρούσας αποφάσεως, κατά την οποία η ασκηθείσα στο πλαίσιο της κύριας δίκης αγωγή δεν στηρίζεται σε διαφορά εκ συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 13, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, δεν αποτελεί εμπόδιο, αυτή καθεαυτή, ώστε η αγωγή αυτή να μπορεί, παρ' όλ' αυτά, να εμπίπτει στις διαφορές εκ συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, αυτής.

50 Προκειμένου να εξακριβωθεί αν συμβαίνει κάτι τέτοιο στην υπόθεση της κύριας δίκης, έχει σημασία να υπομνηστεί ότι από τη νομολογία προκύπτει ότι, αφενός, μολονότι το άρθρο 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών δεν απαιτεί τη σύναψη συμβάσεως, παρ' όλ' αυτά, για την εφαρμογή αυτής της διατάξεως, είναι απαραίτητος ο εντοπισμός παροχής, δεδομένου ότι η διεθνής δικαιοδοσία επί διαφορών εκ συμβάσεως προσδιορίζεται με γνώμονα τον τόπο όπου εκπληρώθηκε ή πρέπει να εκπληρωθεί η αποτελούσα τη βάση της αξιώσεως παροχή (βλ. την προπαρατεθείσα απόφαση Tacconi, σκέψη 22). Αφετέρου, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένως κρίνει ότι η έννοια της διαφοράς εκ συμβάσεως σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη δεν μπορεί να ερμηνευθεί ως αφορώσα κατάσταση στο πλαίσιο της οποίας δεν υφίσταται καμιά ελευθέρως αναληφθείσα από συμβαλλόμενο δέσμευση έναντι αντισυμβαλλομένου (αποφάσεις της 17ης Ιουνίου 1992, C-26/91, Handte, Συλλογή 1992, σ. I-3967, σκέψη 15· Réunion européenne κ.λπ., προαναφερθείσα, σκέψη 17, Tacconi, προαναφερθείσα, σκέψη 23, και της 5ης Φεβρουαρίου 2004, C-265/02, Frahuil, Συλλογή 2004, σ. I-1543, σκέψη 24).

51 Κατά συνέπεια, για την εφαρμογή του κανόνα της ειδικής διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπεται σε διαφορές εκ συμβάσεως στο εν λόγω άρθρο 5, σημείο 1, προϋποθέτει τον προσδιορισμό νομικής υποχρεώσεως η οποία έχει ελευθέρως αναληφθεί από ένα πρόσωπο έναντι άλλου προσώπου και επί της οποίας στηρίζεται η αγωγή του ενάγοντος.

52 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο έχει διαπιστώσει ότι εν προκειμένω, αφενός, ένας επαγγελματίας πωλητής απέστειλε, εξ ιδίας πρωτοβουλίας, στην κατοικία ενός καταναλωτή, χωρίς να έχει υπάρξει οποιοδήποτε σχετικό αίτημα του τελευταίου, επιστολή όπου αυτός κατονομάζεται, ως ο έχων κερδίσει ένα βραβείο.

53 Κατά συνέπεια, μια τέτοια επιστολή, προς αποδέκτες και με επιλεγέντα από τον αποστολέα μέσα, με αποκλειστική πρωτοβουλία του συντάκτη της, είναι δυνατό να αποτελεί «ελευθέρως αναληφθείσα» δέσμευση κατά την έννοια της υπομνησθείσας στη σκέψη 50 της παρούσας αποφάσεως νομολογίας.

54 Εξάλλου, σύμφωνα με το αιτούν δικαστήριο, μια υπόσχεση παροχής κέρδους που έχει γίνει, υπό τέτοιες συνθήκες, από επαγγελματία, ο οποίος δεν έχει με σαφήνεια υπογραμμίσει την ύπαρξη κάποιας απρόβλεπτης εξελίξεως, χρησιμοποιώντας μάλιστα διατύπωση δυνάμενη να παραπλανήσει τον καταναλωτή ώστε να ωθηθεί αυτός στην αγορά προσφερομένων από τον επαγγελματία αυτό προϊόντων, μπορούσε λογικώς να κάνει τον αποδέκτη της επιστολής να πιστεύσει ότι θα του χορηγούνταν δώρο ευθύς ως θα επέστρεφε το συνημμένο «κουπόνι καταβολής».

55 Εξάλλου, από τη διαβιβασθείσα εκ μέρους του αιτούντος δικαστηρίου δικογραφία προκύπτει ότι ο αποδέκτης της επίμαχης επιστολής αποδέχθηκε ρητώς τη μνημονευομένη υπέρ αυτού υπόσχεση κέρδους ζητώντας την καταβολή του προφανώς κερδισμένου απ' αυτόν δώρου.

56 Όμως, τουλάχιστον ύστερα από τη στιγμή αυτή, η εκουσίως τελεσθείσα πράξη ενός επαγγελματία, που έλαβε χώρα υπό περιστάσεις όπως αυτές της υποθέσεως της κύριας δίκης, πρέπει να αναλυθεί ως πράξη δυνάμενη να αποτελέσει δέσμευση επιβάλλουσα στον συντάκτη της υποχρεώσεις ανάλογες προς τις της συμβάσεως. Ως εκ τούτου, και υπό την επιφύλαξη του τελικού χαρακτηρισμού της δεσμεύσεως αυτής, πράγμα που εμπίπτει στη δικαιοδοσία του αιτούντος δικαστηρίου, πρέπει επίσης να θεωρηθεί ότι συντρέχει η προϋπόθεση σχετικά με την ύπαρξη δεσμευτικής υποχρεώσεως του ενός συμβαλλομένου μέρους έναντι του ετέρου, όπως έχει κριθεί με την παρατιθέμενη στη σκέψη 50 της παρούσας αποφάσεως νομολογία.

57 Πρέπει να προστεθεί ότι μια αγωγή όπως η ασκηθείσα από τον καταναλωτή στο πλαίσιο της κύριας δίκης έχει ως αντικείμενο τη δικαστική διεκδίκηση από τον επαγγελματία πωλητή της παραδόσεως του προφανώς κερδισμένου δώρου, την καταβολή του οποίου αρνείται ο τελευταίος. Ως εκ τούτου, η εν λόγω αγωγή στηρίζεται ακριβώς στην επίδικη υπόσχεση περί παροχής κέρδους, εφόσον ο φαινομενικός δικαιούχος επικαλείται, προκειμένου να δικαιολογήσει την αγωγή του, τη μη εκτέλεση αυτής.

58 Επομένως, σε μια υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης, πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις που είναι αναγκαίες για την εφαρμογή του άρθρου 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών.

59 Για τους επισημανθέντες από τον γενικό εισαγγελέα, στο σημείο 48 των προτάσεών του, λόγους, το γεγονός απλώς και μόνον ότι ο επαγγελματίας πωλητής δεν είχε

στην πραγματικότητα την πρόθεση να παράσχει το υποσχεθέν στον αποδέκτη της επιστολής του κέρδος στερείται εν προκειμένω σημασίας. Κατόπιν των όσων έγιναν δεκτά στη σκέψη 45 της παρούσας αποφάσεως, το ίδιο ισχύει και για το γεγονός ότι η χορήγηση του δώρου δεν εξαρτιόταν από την παραγγελία εμπορευμάτων και από το γεγονός ότι ο καταναλωτής πράγματι δεν προέβη σε τέτοια παραγγελία.

60 Υπό τις συνθήκες αυτές, αγωγή όπως η ασκηθείσα από την P. Engler ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 1, της Συμβάσεως των Βρυξελλών, οπότε, όπως προκύπτει από τη σκέψη 29 της παρούσας αποφάσεως, δεν υφίσταται πλέον πρόβλημα σχετικά με τη δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 5, σημείο 3, της εν λόγω Συμβάσεως.

61 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, στο υποβληθέν προδικαστικό ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται από τη Σύμβαση των Βρυξελλών πρέπει να ερμηνευθούν ως εξής:

— η αγωγή με την οποία ένας καταναλωτής επιδιώκει να υποχρεωθεί, κατ' εφαρμογήν της νομοθεσίας του συμβαλλομένου κράτους στο έδαφος του οποίου έχει αυτός την κατοικία του, μια εταιρία πωλήσεων δι' αλληλογραφίας, εγκατεστημένη σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, στην παράδοση δώρου που αυτός έχει προφανώς κερδίσει στηρίζεται σε αξίωση εκ συμβάσεως, κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, της εν λόγω Συμβάσεως, υπό την προϋπόθεση ότι, αφενός, η εταιρία αυτή, με σκοπό να ωθήσει τον καταναλωτή στη σύναψη σχετικής συμβάσεως, του απέστειλε προσωπικώς επιστολή δυνάμενη να του δημιουργήσει την εντύπωση ότι θα του χορηγηθεί δώρο εφόσον επιστραφεί από τον ενδιαφερόμενο το συνημμένο στην επιστολή αυτή «κουπόνι καταβολής» και ότι, αφετέρου, ο εν λόγω καταναλωτής θα αποδεχθεί τους όρους του πωλητή και θα ζητήσει πράγματι την παροχή του υποσχεθέντος κέρδους·

— αντιθέτως, μολονότι στην εν λόγω επιστολή περιλαμβάνεται, επιπλέον, διαφημιστικός κατάλογος προϊόντων της ιδίας εταιρίας συνοδευόμενος από

έντυπο «αιτήσεως για δοκιμή χωρίς δέσμευση», το διττό γεγονός ότι η χορήγηση του δώρου δεν εξαρτάται από παραγγελία εμπορευμάτων και ότι ο καταναλωτής δεν προέβη, πράγματι, σε τέτοια παραγγελία ουδεμία ασκεί επιρροή στην προμνημονευθείσα ερμηνεία.

Επί των δικαστικών εξόδων

62 Δεδομένου ότι η διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης, τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα που πραγματοποιήθηκαν για την υποβολή παρατηρήσεων στο Δικαστήριο, πέραν των εξόδων των εν λόγω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαίνεται:

Οι κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας που προβλέπονται από τη Σύμβαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1968 για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση των αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, όπως τροποποιήθηκε με τη Σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας, με τη Σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982 για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας, με τη Σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και με τη Σύμβαση της 29ης Νοεμβρίου 1996 για την

προσχώρηση της Δημοκρατίας της Αυστρίας, της Δημοκρατίας της Φινλανδίας και του Βασιλείου της Σουηδίας, πρέπει να ερμηνευθούν ως εξής:

— η αγωγή με την οποία ένας καταναλωτής επιδιώκει να υποχρεωθεί, κατ' εφαρμογήν της νομοθεσίας του συμβαλλομένου κράτους στο έδαφος του οποίου έχει αυτός την κατοικία του, μια εταιρία πωλήσεων δι' αλληλογραφίας, εγκατεστημένη σε άλλο συμβαλλόμενο κράτος, στην παράδοση δώρου που αυτός έχει προφανώς κερδίσει στηρίζεται σε αξίωση εκ συμβάσεως, κατά την έννοια του άρθρου 5, σημείο 1, της εν λόγω Συμβάσεως, υπό την προϋπόθεση ότι, αφενός, η εταιρία αυτή, με σκοπό να ωθήσει τον καταναλωτή στη σύναψη σχετικής συμβάσεως, του απέστειλε προσωπικώς επιστολή δυνάμενη να του δημιουργήσει την εντύπωση ότι θα του χορηγηθεί δώρο εφόσον επιστραφεί από τον ενδιαφερόμενο το συνημμένο στην επιστολή αυτή «κουπόνι καταβολής» και ότι, αφετέρου, ο εν λόγω καταναλωτής θα αποδεχθεί τους όρους του πωλητή και θα ζητήσει πράγματι την παροχή του υποσχεθέντος κέρδους·

— αντιθέτως, μολονότι στην εν λόγω επιστολή περιλαμβάνεται, επιπλέον, διαφημιστικός κατάλογος προϊόντων της ιδίας εταιρίας συνοδευόμενος από έντυπο «αιτήσεως για δοκιμή χωρίς δέσμευση», το διττό γεγονός ότι η χορήγηση του δώρου δεν εξαρτάται από παραγγελία εμπορευμάτων και ότι ο καταναλωτής δεν προέβη, πράγματι, σε τέτοια παραγγελία ουδεμία ασκεί επιρροή στην προμνημονευθείσα ερμηνεία.

(υπογραφές)